ايتلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ" دەگەن ناعىز وسەك ـ ايالۋ

ـــ رايونىمىزدىڭ كوپ جەرى "ەڭبەك تاماشا تۇرمىس جاراتادى" تاقىرىبىندا جەللەس اڭگىمە ئاجلىسىن وتكىزدى

□ انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ تىلشىلەرى جاۋ شيىا، فان چيۇگيان

11 ـ ايدىڭ 25 ـ كۈنى، 26 ـ كۈنى اۋتونومىالى راۋەندىق پارتكومعا تىكە قاراستى ورگاندار قىزمەت كومىتەتتەرى، قىزىلسۋ قىرعىز اۋتونومىالى وبلىسى، شينجياڭ داشۇەسى، شينجياڭ شىفان داشۇەسى، ىلە شىفان داشۇەسى، شينجياڭ جەڭىل ونەركاسىپ كاسىپتىك تەحنيكالىق شۇەيۇانى "ەڭبەك تاماشا تۇرمىس جاراتادى" تاقىرىبىندا جەللەس اڭگىمە ئاجلىسىن وتكىزىپ، فاكت ارقىلى امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدان قيىستىرعان شينجياڭدا ايتىلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ" ئومىر ئسۇرىپ وتىر دەگەن وسەك ـ ايالۋعا تويتارىس بەردى.

"امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر مۇلدەم اۋزىنا كەلگەنىن كوكتەدە! ئبىزدىڭ شينجياڭنىڭ تىنىش، ىنتىماقتى، جاراسىمدى اسا تاماشا جاعدايىنا ەشقانداي ادامنىڭ جالا جابۋىنا، بۇلدىرۇىنە استە جول قويمايمىز!"، ـ دەدى اۋتونومىالى رايوندىق اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق مەڭگەرەمەسى اۋىل ـ قىستاق كاسىپ سالاسىن دامىتۋ باسقارماسىنىڭ قىزمەتكەرى مۇحتار مۇباراك اشۇلانا. ئوزىنىڭ ەسەيۋ، جەتىلۋ بارىسىمەن ۇشتاسىتىرعان ول قاتتى تەبىرەندى. مۇحتار پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ از ۇلتتارىدىڭ جۇمىستانۋىن جەبەۋ جاقسى ساياساتى بولماعاندا، ئوزىنىڭ اتا ـ بابالارى سياقتى ئومىر بويى ەر جاستانىپ، دالادا تۇنەيتىن مالشى بولۋى مۇمكىن ەكەندىگىن ايتتى. داشۇەدەن وقۋ تاۋىسىپ قىزمەتكە قاتىناسقاننان كەيىن، ول شينجياڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورماسى، كاسىپ سالاسىن گۇلدەندىرۋ سياقتى جاقتارىدى ارقاۋ ەتىپ، اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، ونىمدىلىگىن ارتتىرۋدى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتۋەدە، شارۋالاردى جۇمىستاندىرىپ كىرىسىن ارتتىرۋدا قول جەتكىزگەن ناقتى ونىمدىلىكتەرىن اناعۇرلىم تەرەڭ سەزىندى.

قىزىلسۋ وبلىسىندا اشىلعان ارناۋلى اڭگىمە ماجىلىسته قوعامنىڭ ئار سالاسىنان كەلگەن 14 ۋاكىل توعىز رەكتەرىندەگى ەڭبەك ەتۋشىلەردىڭ شارۋاشىلىق قۇرىپ، جۇمىستانىپ كىرىسىن ارتتىرىپ بايعان اڭگىمەلەرىن بايانداندى. "ئبىزدىڭ قىرعىز ۇلتىندا 'ەڭبەك ەتسەڭ ەرىنبەي، تويادى قارنىڭ تىلەنبەي' دەيتىن ناقىل بار"، ـ دەدى قىزىلسۋ وبلىستىق ەكولوگياليق ورتا مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ شۇجيى، ورىنباسارى مەكەمە باستىعى عالىبيات ابدىقادىر، ـ "شينجياڭدا مەيلى اۋىل ـ قىستاقتا، الدە قالادا بولسىن، ئار ۇلت بۇقاراسى قوس قولدارىمەن باقىتتى تۇرمىس جاراتىپ، 'كۇن ساين كورىكەيۇدى' قولعا كەلتىردى. امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدان قيىستىرعان ايتىلمىس 'زورلىقپەن ەڭبەككە سالدى' دەگەن وسەك ـ ايالۋ بارلىق شينجياڭدىقتارىدىڭ نازارىندا ئوز ۇيلەرىنىڭ ەسىك الدىنا توككەن لايسالۋ لاس سۋ سياقتى! ئبىز بۇعان مۇلدە رۇقساتسىز ەتپەيمىز، جول دا قويمايمىز، ولاردىڭ قىلمىسى، ئسوز جوق، شينجياڭداعى ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ نالەتىنە قالادى!".

"سىرتقا شعىپ جۇمىس ىستەۋ ارمانعا 'كىرىس' قاناتىن ئبىتىردى!". ۇزاق ۋاقىت شينجياڭدا تۇرمىس كەشىرىپ، شينجياڭنىڭ كاسىپ سالاسىن دامىتۋ جانە جۇمىستاندىرۋ ماسەلەسىنە ۇزاق ۋاقىت زەرتتەۋ جۇرگىزگەن وقىمىستى رەتىندە، شينجياڭ شىفان داشۇەسى ساۋدا عىلىمى شۇەيۇانىنىڭ پروفەسسورى لي جىسۇي شينجياڭعا قيىنسىز كۇيە جاققان ساندىراققا قاتتى قارسى تۇراتىندىعىن ئبىلدىردى. لي جىسۇي ئوزى زەرتتەۋ جۇرگىزگەن الاپ ـــ يارىكەن اۋدانىن مىسالعا الىپ، بۇرىنعى جۇمىس باسىندا جۇرگىزگەن تەكسەرۋى، سۇراۋ ـ جاۋاپ قاعازى، سوندای ـ اق ىشكەرىلەي سۇحباتتاسۋى سياقتىلارمەن ۇشتاسىتىرىپ، از ۇلت وتباسىلارى ەڭبەككۇشتەرىنىڭ جۇمىستانۋىنىڭ شىنايى نلگەرىلەۋشىلىگىن جان ـ جاقتى، ستەرەولدى كورسەتتى. ول مىنالاردى ئبىلدىردى: تەكسەرۋ بارىسىندا جەرگىلىكتى ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ سىرتقا شعىپ جۇمىس ىستەۋ قالاۋى كۇشتى ەكەندىگى بايقالدى. سۇحباتتاجەر ـ جەردەگى بۇقارا ئبىر اۋىزدان: "ئبىز ەڭبەك ىستەۋ ارقىلى اقشا تاۋىپ جاقسى تۇرمىسقا كەنەلدىك، كوپشىلىك جابال وسىلاي ىستەگىسى كەلەدى، قايدان زورلىق بولسىن!"، ـ دەدى.

شينجياڭ جەڭىل ونەركاسىپ كاسىپتىك تەحنيكالىق شۇەيۇانىنىڭ وقۋشىسى ادىل ابىلەزدىڭ مەكەنى كەريا اۋدانى. دەمالىستا پراكتيكا ىستەگەندە، ول جەرگىلىكتى ورىنداعى كەدەيلىكتەن ارىلىپ بايعان تيپتىك ۇلگى حايرىگۇل ماتنيازبەن تانىسادى. 3 جىلدىڭ الدىندا حايرىگۇل ئبىر توقىماشىلىق سەرىكتەستىگىنە جۇمىسقا تۇرىپ، شەبەرلىگى ارقىلى ئبىر ئۇيلى جاندى كەدەيلىكتەن ارىلتادى. "ەڭبەك ـــ باقىتتىڭ كىلتى!". ادىل مامانداندىق بىلىمدەردى جاقسى ۇيرەنىپ، بولاشاقتا مەكەنىن گۇلدەندىرىپ، ئس جۇزىندىك ارەكەتى ارقىلى امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ وسەك ـ ايالۋىنا تويتارىس بەرۋدى مۇرات ەتتى.

ىلە شىفان داشۇەسىندە اشىلعان اڭگىمە ماجىلىسته وقتۇشى ـ وقۋشىلاردىڭ ۋاكىلدەرى مىنالاردى ئبىلدىردى: وسى جىلداردا شينجياڭنىڭ ئتۇرلى ىستەرى كورىنەكتى ناتيجەلەرگە قول جەتكىزىپ، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تۇرمىسى كورنەكتى جاقسارىدى. ئار ۇلت بۇقاراسى قاجىرلى ەڭبەكتەرى ارقىلى تاماشا تۇرمىسقا باراتىن داڭعىلدا جەكە ارمانى مەن ئومىر قۇنىن ۇزدىكسىز جۇزەگە اسىرۋدا. بۇل شىنايى باقىت سەزىمىنىڭ الدىندا، اناۋ ايتىلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالدى" دەگەن وسەك ـ ايالۋ وزدىگىنەن قۇرىپ جوعالادى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

قاشقار قالاسى قاشقار كونە قالا كورىنىس اۋماعى ىنىشايالۋ 1 ـ كوشەسى شاراپحانا، اس ـ سۋ، شايحانا، مادەنيەت جاسامپازدىعى، زات ساتىپ الۋ سياقتىلاردى ئوز ىشىنە العان 9 ئتۇرلى كاسىپ كۇيىن قامتيدى. 11 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنىنەن باستاپ ئۇي سىرتىندا كونسەرت قويۋ ئۇي ىشىندە كونسەرت قويۋعا وزگەرتىلىپ، شاي ىشە وتىرىپ ئان ەستۋ، شاراپ ئىشۋ سياقتى قيىمىلدار تاڭ سارىعا دەيىن جالعاستى.

شينشياڭ قالاسى تيانجيە جاياۋلار كوشەسى مادەنيەتتى ايگىلەۋ جانە سەزىنۋ، سەرۋەندەۋ، زات ساتىپ الۋ، اس ـ سۋ، دەمالۋ، كوڭىل اشۋ ئبىر تۇلعالانعان مادەنيەت، ساياحات، دەمالىس، ساۋدا جاياۋلار كوشەسى اۋماعى سانالادى، مۇنىڭ ىشىندە مادەنيەت جاسامپازدىعى تۇرىندەگى ساۋداگەردەن شامامەن 130ى بار، تۇڭعىلدەي كەشتە تيجارات جۇرگىزەدى.

اۋتونومىالى رايوندىق مادەنيەت، ساياحات مەڭگەرەمەسى كاسىپ سالاسىن دامىتۋ باسقارماسىنىڭ ورىنباسارى باستىعى تاڭ ۇىن بىلاي دەپ تانىستىردى: قازىر شينجياڭنىڭ كەشكى مادەنيەت جانە ساياحات ەكونومىكاسى دامۋ ساتىسىندا تۇر، تۇتاس شينجياڭنىڭ جەر ـ جەرىنىڭ كەشكى مادەنيەت جانە ساياحات تۇتىنۋى شوعىرلانعان اۋماق قۇرۋ بەلسەندىلىگى وتە جوعارى، ئبارىنىڭ وزىندەك ەرەكشەلىگى بار. ۇقساماعان تۇتىنۋشى قاۋىمدارعا قاراتا كەشكى بازار، ەرەكشە كونسەرت نومىرلەرى قيىمىلى، مادەنيەت جاسامپازدىعى كورىكەمونەر كوشە اۋماعى اشلىپ، كورىنىس اۋماعىندا كەشكى سەزىنۋ، دەمالۋ نسانى سياقتىلار ورتاعا قويىلدى.

قۇمىل ۇىنچۋاڭ باقشاسى ونەركاسىپ، دەنە تاربيە، ساياحات، مادەنيەت جاسامپازدىعى سياقتى كوپ ئتۇرلى كاسىپ كۇيىن توعىسترعان جاسامپازدىققا تولى مادەنيەت، ساياحات كاسىپ سالاسى فۇنكتسيالىق اۋماعى ەسەپتەلەدى. قازىر ساياحاتشىلار وسى ۇىنچۋاڭ باقشاسىندا كەشتە ساياحاتتايدى، سونىمەن بىرگە گۇاشياڭ ئدامدى تاعامدار بازارىنداعى ئدامدى قۇجىردان اۋىز تيەدى. التاي قالاسىنداعى ۇبايلي ـ سالت ـ سانا كوشەسى كورىنىس اۋماعىندا قازىر 50 ساۋداگەر بار، كەشتە اس ـ سۋ داين، حالىق ونەرپازدارىنىڭ كونسەرتى بار، حاتكەرلىك، فوتو سۋرەت كورمەسى وتكىزىلەدى.

شينجياڭ شيمىڭ جالپى وڭىرلىك ساياحات، مادەنيەت شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ باسالقاسى چىن جيانۋىننىڭ قاراۋىنشا، كەشكى ساياحات نسانى ئداستۇرلى ماندەگى تۇنگى قالا دەماڵۋ نسانىنا ۇقسامايدى ەكەن، بۇل ۋين قويۋ، دەماڵۋ، تاماشالاۋ سياقتى كوپ ئتۇرلى كاسىپ كۇيىن ۇاقىتقا ئبولىپ ساياحاتتاۋدى قامتىعان ئبىر ئتۇرلى ۇلگى، ول: "ماڭىزدىسى، ساياحاتشىلاردى باۋراۋ، مەن بىرگە، جەرگىلىكتى ادامدارداڭ تۇتىنۋ سۇرانىسىنا دا ئمان بەرىپ، قوناق يەسى مەن ساياحاتشى بىرگە يگىلىكتەنەتىن سەيىل ـ سەرۋەن كەڭىستىگىن قالىپتاستىرۋ كەرەك"، ـ دەدى.

ەكونومىكانى دامىتىپ، جۇمىستانۋدى جەبەدى

"قاشقار كونە قالا كورىنىس اۋماعى ىنىشياڭ 1 ـ كوشەسىندەگى 93 ساۋداگەر اسپاز، اس ـ سۋ جانە حالىقتىق تۇسەلحانا داياشىسى، شاراپشى، كوفەشى سياقتىلاردى قامتىعان 337 ادامدى تىكەلەي جۇمىستاندىرىپ وتىر"، ـ دەدى قاشقار كونە قالا ساياحات، مادەنيەت اشۋ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ باسالقاسى مو حايبو.

شينشياڭ قالاسى تيانجيە جاياۋلار كوشەسىندە جۇمىس جۇرگىزۋگە جاۋاپتى بولعان شينجياڭ ۋانچۋاڭ ەلەكترونداى ساۋدا ىستەرى شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ورىنباسار باس دىرەكتورى ۋاڭ لۇڭفي: " قازىر كۇننىڭ شامامەن 3000 ادام ـ رەت ساياحاتشى قابىلدايمىز، كۇندەك ساتىلىم سوماسى 450 مىڭ يۋان اينالاسىندا، اپتا سوڭىندا شامامەن 4500 ادام ـ رەتكە جەتىپ، تۇڭگى ساياحاتشىلار %60ىن ۇستايدى"، ـ دەدى.

تاڭ ۇىن: "كەشكى مادەنيەت پەن ساياحاتتىق تۇتىنۋ شوعىرلانعان ئوڭىر 'اس ـ سۋ، جاتىن ورىن، ئجۇرىس ـ تۇرىس، ساياحات، زات ساتىپ الۋ، كوڭىل اشۋ' سياقتىلاردى قامتىعان مادەنيەت، ساياحات ۇنيەۋەرسال تۇلعاسى"، ـ دەدى. شيەچىڭ «2021 ـ جىلدىڭ العاشقى جارتىسىندا ساياحات تۇنگى ەكونومىكاسى مالىمەتىندە» كورسەتىلۋىنشە، تۇنگى ساياحات جەرگىلىكتى ورىنداعى جانە توڭىرەكتەگى بازارلاردا ساياحاتشىلاردى اناعۇرلىم وڭاي باۋرايدى ەكەن، بىيل الدىڭعى جارتى جىلداعى كەشكى ساياحات تاپسىرىسىندا شينجياڭنىڭ جەر ـ جەرىنە توڭىرەكتەن كەلىپ تۇسكەن ساياحات تاپسىرىسىنىڭ سالىستىرماسى %50تەن اسادى ەكەن؛ جولاۋشى قايناري قاتارىندا شاڭحاي، بەيجيڭ، حۇنان الدىڭعى 3 ورىندى يەلەگەن.

شيەچىڭ توبى شي ـ ان بولىمشە سەرىكتەستىگىنىڭ ورىنباسار باس مەڭگەرۋشىسى سۇن ۇيلي بىلاي دەدى: ساياحاتشىلاردىڭ ئجۇرىس ـ تۇرىس ۇاقىتى "كۇندىز ـ دەن" "تۇنگە" قاراي جاپىاي جالپىلاسىپ كەلەدى، شوعىرلى بارۋ فورماسىندا ساياحاتتاۋ سالىستىرماسى ازايدى، كوپتەگەن تۇتىنۋشىلار ۇاقىتىن كەشكى ساياحاتقا ئبولدى، كەشكى مادەنيەت پەن ساياحات تۇتىنۋى شوعىرلانعان وڭىرلەر وسىعان سايكەس جارىققا شىعىپ، ئتپتى دە كوپ كاسىپورىندار مەن ادامدارعا وراي جانە جۇمىسقا ورنالاسۋ مۇمكىندىگىن جاراتىپ بەردى"، ـ دەدى.

چىن جيانۋىن: "شينجياڭنىڭ كەشكى مادەنيەت جانە ساياحات تۇتىنۋى شوعىرلانعان وڭىرلەرى قازىرگى بايلىق ەرەكشەلىگى مەن ساياحاتشىلاردىڭ قاجەتىنە ساي، وزگەشە IP قۇنىنا يە مادەنيەت جاسامپازدىعى كەشكى ساياحات نسانىنىڭ وزەكتى ساياحات ونىمدەرىن قالىپتاستىرعاندا عانا، ەكونومىكانىڭ دامۋىن اناعۇرلىم ويداعداي جەتەكتەي الادى"، ـ دەدى.

اناعۇرلىم كوپ "كەشكى" كۇيدىڭ بولاشاعىنان ئۇمىت زور

تۇتىنۋدىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتۋ قاجەتىن اناعۇرلىم ويداعداي قاناعاتتاندىرۋ ئۇشىن، شينجياڭنىڭ جەر ـ جەرى كەشكى مادەنيەت جانە ساياحات تۇتىنۋ شوعىرلانعان اۋماقتىڭ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، ئتۇرىن بايىتۋعا ئتپتى دە ئمان بەردى، جەر ـ جەردەگى مادەنيەت، ساياحات تاراۋلارى مەن كورىنىس وڭىرلەرى كەشكى ماڭىزدى دەنيەت، ساياحات ونىمدەرىن دامىتۋعا ارناۋلى جوسپار جاسادى.

"ۇلكەن بازار جاياۋلار كوشەسىن كەشكى قالانىڭ ومىرشەڭدىك كۇشىنىڭ جاڭا ولشەمىنە اينالدىرۋعا سەنىمدىمىز، بۇدان كەيىن جاڭا كاسىپ كۇيىن، جاڭا ونىمدەردى جانە تەپالداستىق سەزىنۋ قيىمىلدارىن ۇزدىكسىز كوبەيتەمىز"، ـ دەدى ئۇرىمجى قالاسى تيانشان رايونى مادەنيەت، دەنە تاربيە جانە ساياحات مەكەمەسى ساياحاتتى دامىتۋ ورتالىعىنىڭ قىزمەتكەرى ديڭ شياۋيا.

شينجياڭ حالقارالىق ۇلكەن بازار مادەنيەت ساياحات كاسىپ سالاسى شەكتى سەرىكتەستىگى بازار ئبولىمىنىڭ ديرەكتورى چىن دۇڭشۋاي: سەرىكتەستىك كەشكى ساياحاتتا مۇناراعا شعۋ تيىمدىلىگىن جولعا قويادى جانە كورىنىس تاماشالاۋ مۇناراسىنىڭ ماڭىنان ساۋداگەرلەردى اقىسىز ساۋدا ورىندارىمەن قامدايدى.

ۇبايلي ـ سالت ـ سانا كوشەسى كورىنىس اۋماعىنىڭ كەلەر جىلعى كاسىپ كۇيى اناعۇرلىم باي بولادى. كورىنىس اۋماعىنىڭ جاۋاپتىسى لىۋ حۇاشۋاڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: كەشكى شىراق سالتاناتى، كەشتە ات ارباعا وتىرۋ سياقتىلار بولادى، ئبىز جەرگىلىكتى ورىننىڭ ەرەكشە مادەنيەتىن ايگىلەۋمەن بىرگە، يەتەرنەتتە تانىمال ئسوزىسز باراتىن جەردى تىڭنان كوبەيتەتىن بولامىز.

قۇمىل ۇىنچۋاڭ باقشاسىندا دۇڭيۇن حۇانلىگۇ سالىنۋدا، مەجەمەن 12 ـ ايدىڭ ورتاسىندا اياقتايدى، سول كەزدە ساياحاتشىلار بۇل ارادا ئدامدى تاعامداردان اۋىز ئتيپ عانا قالماستان، كەشكى قار ـ مۇز نسانداردىن دا ساياحاتتاي الادى. "چىشى مادەنيەت قالاسى، مادەنيەت جاسامپازدىعى كوشە رايونى، بالالار سەيىل ـ سەرۋەن باقشاسى سياقتى الاڭداردىڭ كەشكى ساياحات قيىمىلدارى كەلەر جىلى كوكتەمدە باستالادى"، ـ دەدى قۇمىل شعىس تيانشان مادەنيەت، ساياحات قارجى قوسۋ توبى شەكتى سەرىكتەستىگى كاسىپتى دامىتۋ ئبولىمىنىڭ ورىنباسار باستىعى ما ميڭلۋ.

"ئارقايسى كەشكى مادەنيەت جانە ساياحات تۇتىنۋى شوعىرلانعان اۋماقتار ئوز ەرەكشەلىگى جانە ۇقساماعان تۇتىنۋشىلار شوعىرى بوينىنا پارىقتى دامۋ جولىمەن ئجۇرىپ، بىردەيلەندىرۋدىڭ الدىن الۋ كەرەك. وسىنداي بولعاندا عانا، تۇتىنۋدىڭ ئتپتى دە كوپ قىزۋ تۇيىندەرىن تاسقىنداتىپ، كەشكى بازار ەكونومىكاسىنىڭ گۇمانيتارلىق مازمۇنى باي، قالانىڭ مايەگىن ايگىلەيتىن بەتالىسقا قاراي دامۋىن ىلگەرىلەتۋگە بولادى".

تاڭ ۇىن بىلاي دەدى: بۇدان كەيىن تۇتاس شينجياڭنىڭ جەر ـ جەرى مادەنيەت جانە ساياحات دامۋ بەتالىسنا ۇيلەسەتىن، مادەنيەت مازمۇنى باي، وڭىرلىك ەرەكشەلىگى كورنەكتى، مادەنيەت جانە ساياحات تۇتىنۋ كولەمى ئبىرشاما ۇلكەن، تۇتىنۋ ساپاسى مەن دەڭگەيى ئبىرشاما جوعارى، تيپتىك ۇلگى جانە باستاماشىلىق، جەتەكشىلىك رولى بار اناعۇرلىم كوپ كەشكى مادەنيەت جانە ساياحات تۇتىنۋ شوعىرلانعان اۋماقتاردى قۇرىپ، قالانىڭ كەشكى ەكونومىكاسىن ۇزدىكسىز جاندىندىرىپ، كەشكى مادەنيەتتى، كەشكى ساياحاتتى، كەشكى تۇرمىستى جاندىندىرىپ، مادەنيەت، ساياحات تۇتىنۋىنىڭ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، سيمدىلىعىن كەڭەيتەدى.

اۋتونومىالى رايون بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى جوننىندە ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ئماجلىسىن وتكىزدى

ئار ۇلتتىڭ تاڭداۋلى ئداستۇرلى مادەنيەتى قورعاۋعا، جالعاستىرۋعا، دامىتۋعا يە بولدى

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ئتىلشىسى لي شيڭ 11 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 11 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى شينجياڭ ۇيعۇر اۋتونومىالى رايونى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى جوننىندە ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ئماجلىسىن اشىپ، قىسقا بەينەجازبالار ارقىلى ماجلىسكە قاتىناسىپ وتىرعاندارعا شينجياڭدا بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالاردى قورعاۋ مەن جالعاستىرۋدىڭ شىنايى دا جاندى حيكايالارىن تانىستىردى.

بەينەجازبادا لوپ اۋدانىنداعى 83 جاستاعى قارت ئماتىمەن تۇرسۇن ۇيىندە راۋاپ شالىپ، جيەنى ناعرا شالىپ، نەمەرە قىزى كوڭىلدى بيگە باسقاندا، قۇددى وتباسىلىق مۇزىكا كەشىنەن اۋماي قالدى.

قوبىقسارى موڭعۇل اۋتونومىالى اۋدانى ۇلانمۇچي اترەتىندە 40 ارتىست بار، جىلىنا نەشە ئجۇز مايدان ويىن قويادى، مۇزىكا اترەتىندە مورىنحور، تۇا بارابان، توپشۇر سياقتى مۇزىكا اسپاپتارى بار. بەينەجازبادا ۇلانمۇچي اترەتىنىڭ باستىعى حونچيك حاشيىات كورەرمەندەرگە وزدەرىنىڭ ماشىق زالىن، كونسەرت زالىن، مۇزىكا اترەتىنىڭ كونسەرت قويۋ جاعدايىن تانىستىردى.

قومىز قىرعىز ۇلتىنىڭ ئداستۇرلى مۇزىكا اسپابى، ونىڭ تاريحى ۇزاق، ئۇنى سازدى. اقتاۋ اۋدانىنداعى مامەتجۇما توحتى مۇزىكا اسپابىن جاسايتىن قولونەرشى، قومىز جاساپ كەلە جاتقالى 50 نەشە جىل بولدى. ول ونەرىن ۇلىنا زەيىن سالا ۇيرەتتى، تاعى 4 شاكىرت قابىلدادى، "مەنەن ۇيرەنۋدى قالاسا بولعانى، تەگىن ۇيرەتەمىن".

بۇدان سىرت، يارىكەن اۋدانىنداعى مۇزىكانى قاتتى ۇناتاتىن نۇرزيا المجان وتباسى، لوپ اۋدانىنداعى راۋاپ شالۋدى ۇناتاتىن امەرنياز رەجەپ، قۇلجا قالاسىنداعى ەر جاسايتىن مامەتقۇربان روزى، توقسۋ اۋدانى ئش ارىق قالاشىعى جاي قىستاعىنداعى ئتۇسىندىرۇشى مۇقادەس بارات بەينەجازبادا وزدەرىنىڭ ئداستۇرلى مادەنيەت ـ كورىكەمونەرمەن بىتە قايناسقان تاعدىرىن، قوس قولدارىمەن باقىتتى تۇرمىس جاراتقان اسەرلى حيكايالارىن اڭگىمەلەدى.

جۇڭگو ۇكىمەتى ئار ۇلتتىڭ تاڭداۋلى ئداستۇرلى مادەنيەتىنىڭ قورعالۋىنا، جالعاسۋىنا جانە دامۋىنا وسكەلەڭ ئمان بەردى. شينجياڭ ئار ۇلتتىڭ بايىرعى شعارمالارىن بەلسەنە جيناپ، قورعاپ، شۇعىل قۇنقاردى، ايتالىق، جوعالپ بارا جاتقان «قۇتتى بىلىكتى» اۋدارىپ باسپادان شعاردى؛ موڭعۇل ۇلتىنىڭ ەپوسى «جاڭعر» سياقتى كوپتەگەن حالقتىق اۋىز ادەبيەت تۇندىلارىن رەتتەپ باسپادان شعاردى؛ ۇلتتىق مۇزىكا اسپاپتارىن جاساۋ ونەرى، ۇيعۇر ۇلتىنىڭ تۇت قابىعنان قاعاز جاساۋ ونەرى، قازاقتىڭ سىرماعى مەن كەستەسى نسانداري ارقىلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرانى ئوندىرۋ سىپاتتى قورعاۋدان ۇلگى كورسەتەتىن مەملەكەت دارەجەلى كوپتەگەن بازا قۇردى. "شينجياڭ ۇيعۇر مۇقام كورىكەمونەرى"، "ۇيعۇر ۇلتى ئماشرابى" سياقتىلار بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى وقۋ ـ اعارتۋ، عىلىم، مادەنيەت ۇيىمىنىڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى تىزىمىنە ەنگىزىلدى.

اقپار جاريالاۋ ئماجلىسىنىڭ جۇرگىزۋشىسى قايرات بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: شينجياڭ ايىرماشىلىققا قۇرمەت ەتۋگە، سيىسىمدى الۋان ئتۇرلى بولۋعا، ئوزارا ئاززات الۋعا تاباندى بولىپ، ئتۇرلى ۇلتتىق سالت ـ سانانى، مادەنيەتتى تولىق قۇرمەتتەپ جانە قورعاپ، كوپ نەگىزدى مادەنيەتتىڭ جاراسىمدى قاتار ئومىر ئسۇرۇىن جۇزەگە اسىردى، ئار ۇلتتىڭ تاڭداۋلى ئداستۇرلى مادەنيەتى ئونىمدى قورعالدى جانە جالعاستىرىلدى. وسى ئبىر قىدىرۋ فاكت ايتىلمىس "مادەنيەت جويۇدىڭ" بۇكىلدەي شىندىقپەن ساناسپاۋ، اق پەن قارانى شاتاستىرۋ ەكەندىگىن دالەلدەدى.

"ئسى اقتىڭ بەتى جارىق، ئسى قارانىڭ ئجۇزى قارا". قايرات بىلاي دەدى: شينجياڭدا ئداستۇرلى تاڭداۋلى مادەنيەت ـ كورىكەمونەرىن جالعاستىرۋشىلار شينجياڭدا تۇرمىس كەشىرەدى، شينجياڭدا قزمەت ىستەيدى، ولار ەڭ سويلەۋ ۇقىعنا يە، ەڭ سەنۋگە تاتيتىن، ەڭ يلاندىرىمدى كۇڭاگەرلەر. كىمنىڭ وتىرىك ايتىپ، كىمنىڭ شىن سويلەپ وتىرعانى، دۇرىس ـ بۇرىسى بەسەنەدەن بەلگىلى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

دايەكتىلەندىرىپ، باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى جاپىاي نلگەردىلەتۋ جوننىندەگى ماڭىزدى بايىمداۋلارىن ۇيرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، 3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شينجياڭ قزمەتى جوننىندەگى اڭگىمە ئماجلىسىنىڭ رۇحىن ۇيرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، اۋتونومىالى رايوندىق 10 ـ رەتكى پارتيا قۇرىلتايىنىڭ رۇحىن دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، پارتيا قۇرىلىسىن يگەرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدى جەبەۋ تاجريبەلەرىن قورىتىندىلاپ، پايدالانىپ، پارتيا قۇرىلىسىن يگەرۋ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ جانە قىستاقتا تۇرىپ كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ قزمەتىن شكەرىلەي نلگەرىلەتۋ جوننىندە ارناۋلى ورنالاسترۋ جاسادى. اۋتونومىالى رايوندىق پارتكومنىڭ ورىنباسار شۇجيى حى جۇڭيۇ ماجلىسكە قاتىناستى ئارى ئسوز سويلەدى.

ئماجلىس مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ ستراتەگياسىن اتقارۋ شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارتيا مەن مەملەكەت ىستەردىنىڭ جالپى جاعدايىن شعار ئتۇيىن ەتپ، "قوس 100 جىلدىق" كۇرەس نسانىنىڭ جۇزەگە اسىرۋدى كوزدە ۇستاپ، ئجۇز مىللىوندىعان شارۋانىڭ تاماشا تۇرمىسقا دەگەن تالپىنىسىنا بەيمدەلىپ جاساعان كەلەلى شەشىمى، جاڭا داۋىردە اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق، شارۋالار قزمەتىن ويداعداي ىستەۋدىڭ باس تۇتقاسى. ساياسى دەڭگەيدى جوعارىلاتپ، "ئتورت تانىمدى" كۇشەيتپ، "ئتورت سەنىمدى" بەكەمدەپ، "ەكىنشى قورعاۋدى" ورىنداپ، باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى جاپىاي نلگەرىلەتۋدىڭ ماڭىزدى بايىمداۋلارىن ىشكەرىلەي ۇيرەنىپ، جەتە ئتۇسىنىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى جاپىاي نلگەرىلەتۋدىڭ نسانا ـ باعىتى مەن جالپى تالابىن، نەگىزگى وي جەلىسى مەن ئتۇيىندى مىندەتتەرىن، ۇستانىم ـ ئادىسى مەن ستيل ـ تالابىن دالمە ـ ئدال ئتۇسىنىپ، سوندای ـ اق قىستاقتا تۇرىپ كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ تالابىن ويداعداي ىستەپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى جاپىاي نلگەرىلەتۋدىڭ جاۋاپكەرشىلىك سەزىمىن، بورىشتىلىق سەزىمىن شىن مانىندە كۇشەيتۋ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولپ، شەشۋشى ئتۇيىندى مەقتى يگەرىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدە اۋىر مىندەتتى ارقالايتىن اۋدان، اۋىل باسشىلىق القالارى مەن كادرلار قوسىنىن كۇش سالا قۇرىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى جاپىاي نلگەرىلەتەتىن قىستاق پارتيا ۇيىمدارىنىڭ جاۋىنگەرلىك قامالىن كۇش سالا بەكەمدەپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدىڭ اقىل ـ پاراسات تىرەگى بولاتىن دارىندىلار قوسىنىن كۇش سالا جەتىلدىرىپ، كۇشەيتپ، پارتيالى كادرلاردىڭ اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى نلگەرىلەتۋ قابىلەتىن، ساپاسىن كۇش سالا جوعارىلاتىپ، پارتيا قۇرىلىسىن يگەرىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ قزمەتىنىڭ ساپاسىن، ونىمدىلىگىن شىنايى جوعارىلاتىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەۋگە، كەڭەيتۋگە، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى جاپىاي نلگەرىلەتۋدىڭ ازىرلەۋ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: ۇيىمدىق باسشىلىقتى كۇشەيتىپ، 5 دارەجەلى شۇجيلەردىڭ اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدى يگەرۋ قزمەت مەحانيزمىن قاتاڭ تياناقتاندىرۋ كەرەك. پارتكوم ئبىر تۇتاس باسشىلىق ەتەتىن، ۇيىمداستىرۋ تاراۋلارى باست